

Plan van Aanpak Criem

Amsterdam, 27 november 1998

1 Inleiding

In mei 1998 stelde de gemeente Utrecht het Plan van Aanpak Criminaliteit en Marokkaanse Jongeren op. Voor de kosten van dit plan is subsidie aangevraagd bij het rijk in het kader van de aanpak-Criem.

De situatie met betrekking tot Marokkaanse jongeren in onze gemeente vereist maatregelen op de korte termijn. Dit is voor het bestuur van Utrecht reden geweest om met de voorbereidingen van de aanpak van Marokkaanse jongeren niet af te wachten totdat de betrokkenheid van het rijk volledig duidelijk is. Zowel met de Marokkaanse gemeenschap in Utrecht als met de wijken Kanaleneiland en Zuilen is het oorspronkelijke plan van aanpak verder ingevuld. Dit heeft geleid tot twee Wijkplannen van Aanpak Criem. Beide plannen vindt u in de bijlagen bij deze aanvraag.

De kern van de Wijkplannen van Aanpak Criem is dat organisaties in staat gesteld worden het aanbod voor Marokkaanse jongeren te verbeteren. Daarnaast worden vraag en aanbod bij elkaar gebracht en meer nog: de vraag gaat in de wijken het aanbod bepalen. De betrokkenheid van de Marokkaanse gemeenschap in de wijk is hierbij cruciaal. Door de weg waarlangs één en ander gebeurt vast te leggen, genereert Criem kennis die door andere wijken en gemeenten benut kan worden. Hiermee is de toegevoegde waarde van het Plan van Aanpak Criem helder.

De regie voor de Criem-aanpak ligt op het niveau van de wijken. In het kader van het integraal jeugdbeleid zijn of worden in alle wijken Wijkregiegroepen Jeugd ingesteld. Deze regiegroepen stellen een wijkprogramma voor de jeugd op. Het Plan van Aanpak Criem moet op deze ontwikkeling aansluiten. Dit betekent dat de uiteindelijke vormgeving en regie van de Criem-aanpak berust bij de Wijkregiegroepen van Kanaleneiland en van Zuilen, waaraan door de gemeente wordt deelgenomen. Uiteraard blijft de gemeente ook nadrukkelijk betrokken, in het kader van het beleid Jeugd en Veiligheid.

In deze notitie geven wij aan op welke wijze Criem-Utrecht zich inmiddels heeft ontwikkeld. Van belangrijke ontwikkelingen bent u bij brief van 20 oktober 1998 reeds op de hoogte gesteld.

Aan de orde komt op welke wijze het Plan van Aanpak met de Marokkaanse gemeenschap is besproken en welke rol deze gemeenschap naar aanleiding van die gesprekken wil nemen. Ook hierbij geldt dat de betrokkenheid met name op het niveau van de wijk gestalte gegeven zal worden.

Vervolgens geven we de stand van zaken van de beide wijken waar we met het project van start zullen gaan: Kanaleneiland en Zuilen.

Daarbij maken we inzichtelijk wat Utrecht van het rijk nodig heeft om het Plan van Aanpak tot een succes te maken.

In de bijlagen zijn de afzonderlijke Wijkplannen van Aanpak opgenomen. Bijlage 1 bevat het plan van Kanaleneiland, bijlage 2 dat van Zuilen. Het eerder aan u voorgelegde Plan van Aanpak Criminaliteit en Marokkaanse Jongeren vormt het onderliggende kader van deze wijkplannen.

2 De betrokkenheid van de Marokkaanse gemeenschap en het Plan van Aanpak Criem

Betrekken Marokkaanse gemeenschap: in de wijk

Met de Utrechtse Marokkaanse gemeenschap zijn in het kader van de ontwikkeling van het Plan van Aanpak Criem diverse contacten gelegd en zijn de Criem-plannen besproken. U bent ervan op de hoogte dat in juni 1998 van gedachten is gewisseld met (stedelijke) kaderleden uit de Marokkaanse gemeenschap over de optimalisering van de aanpak en de mogelijke inzet en rol van de Marokkaanse gemeenschap. Ook met de Marokkaanse zelforganisaties heeft een dergelijke bijeenkomst toen plaatsgevonden. De belangrijkste conclusie van deze overleggen was:

- De Marokkaanse vertegenwoordigers hebben aangegeven dat de problemen van Marokkaanse jongeren niet alleen problemen van de Nederlandse overheid zijn, maar dat veeleer de Marokkaanse gemeenschap een probleem heeft.

Op basis van dit uitgangspunt is in oktober opnieuw gesproken met Marokkaanse kaderleden. Daarbij is het volgende vastgesteld:

- De gemeente Utrecht heeft aangegeven dat de Marokkaanse gemeenschap een centrale rol moet vervullen bij de oplossing van de problemen.

Van belang bij dit alles is het feit dat overeenstemming bestaat tussen de Marokkaanse gemeenschap en de gemeente over het feit dat de Marokkaanse gemeenschap probleemhouder is. Dit impliceert tevens dat de gemeenschap bij de oplossing van de problemen van Marokkaanse jongeren een grote verantwoordelijkheid heeft.

Inmiddels wordt in Kanaleneiland in verband met het opstarten van de programma's voor Individuele Trajectbegeleiding overleg gevoerd met zelforganisaties over de invulling van de verantwoordelijkheid van de Marokkaanse gemeenschap. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de in onze brief van 20 oktober genoemde initiatieven als het betrekken van de Marokkaanse gezinssystemen en het opzetten van een mentorensysteem. Duidelijk is wel dat de gemeenschap ook zelf met plannen voor de beide wijken zal komen. Deze zullen in overleg met de gemeenschap, in de Wijkplannen van Aanpak worden ingebed. Dat ook in de wijk de noodzaak gezien wordt van het betrekken van de Marokkaanse gemeenschap blijkt wel uit verleende ondersteuning aan diverse zelforganisaties.

Regie in de wijk: de Wijkregiegroep

Zoals u bekend is, hebben de wijken een belangrijke rol in het Utrechtse beleid. Het overleg dat met de beoogde wijken was gestart bij de planvorming ten aanzien van Criem is dan ook geïntensiveerd voortgezet. Ook bij de gesprekken met u zijn de wijken betrokken.

Er bestaan in de wijken diverse overleggen waaraan de verschillende relevante partners deelnemen die zich in de wijk met jongeren bemoeien. Op beleidsniveau wordt in deze overleggen gezamenlijk beleid gevormd. Op uitvoerend niveau worden zaken op elkaar afgestemd.

Zowel Kanaleneiland als Zuilen kennen een Wijkregiegroep Jeugd die tot taak heeft het ontwikkelen en realiseren van een wijkprogramma voor de jeugd. Bij deze wijkregiegroep ligt ook de regie voor de Criem-aanpak. Aan deze wijkregiegroepen wordt door een groot aantal betrokkenen deelgenomen: de Dienst Maatschappelijke Ontwikkelingen, scholen, wijkwelzijnsorganisatie en de politie nemen in beide wijken deel. In Kanaleneiland

participeren ook wijkbureau, GG&GD en de wijkcoördinator Onderwijsvoor-rangsbeleid. In Zuilen participeert ook de sportconsulent DMO. Deze breed samengestelde groep is beleidsvormend voor het jeugdbeleid, van opvoe-dingsondersteuning tot arbeid en scholing. Het beleid Jeugd en Veiligheid voor de wijk komt in dit overleg aan de orde.

Op initiatief van 'Waar het hart vol van is ...', het stedelijke Programma voor de Jeugd, is in de Wijkregiegroepen afgesproken op korte termijn een Wijkprogramma voor jeugdbeleid op te stellen. In dit programma zal ook het Criem-project opgenomen worden. Voor Noordwest (Zuilen) is dit reeds het geval (zie bijlage 2). Het programma voor Zuidwest (Kanaleneiland) zal in maart 1999 worden vastgesteld door alle betrokkenen. In bijlage 2 is het Integraal Wijkprogramma voor Noordwest (Zuilen) opgenomen.

Andere overleggen

Daarnaast functioneert in elke wijk het Integraal Veiligheidsproject (IVP). Het wijkbureau heeft de verantwoordelijkheid voor de totstandkoming en uitvoering van het wijkveiligheidsprogramma met als belangrijkste speerpunt de aanpak van jeugdproblematiek en het bestrijden van jongerenoverlast. Dit plan zal afgestemd worden op het zojuist genoemde wijkprogramma jeugdbeleid.

In het IVP-programma voor Zuidwest (Kanaleneiland) is voor 1999 geld gereserveerd voor de inzet van Individuele Trajectbegeleiders.

In 1998 is er met name in Zuilen veel extra inzet geweest vanuit het team Asterix van de politie. Dit team bestaat uit 24 extra agenten en 6 reche-reurs die vanaf januari 1998 zijn ingezet om de overlast in Zuilen terug te dringen. Deze extra inzet is mede gefinancierd vanuit het Integraal Veiligheidsplan.

Er is voorts in beide wijken een wijkvierhoeksoverleg, waarin de politie (districtschef), het Openbaar Ministerie (districtsofficier), de wijkmanager en de gemeente (Algemene Zaken) zaken afstemmen in de sfeer van de openbare orde en veiligheid.

Kanaleneiland kent de Marokkaanse Ouderraad Kanaleneiland (MORK), een zelforganisatie van actieve ouders, waarmee vele contacten bestaan. De MORK zet zich in voor verbetering van de perspectieven van kinderen en hun ouders in Kanaleneiland. Zij organiseert verschillende activiteiten voor ouders, arabische taallessen voor kinderen, sportactiviteiten voor ouders en kinderen samen en bieden zich aan als gesprekspartner voor allerlei instellingen en organisaties, zoals scholen, gemeente, welzijnswerk, scouting. Een opbouwwerker van de wijkwelzijnsorganisatie ondersteunt de MORK. In Zuilen functioneert het Marokkaanse kader, een zelforganisatie van actie-ve buurtbewoners die zich inzet voor de verbetering van de perspectieven voor de Marokkaanse gemeenschap. Het Marokkaans kader organiseert tal van activiteiten op het gebied van taal- en cultuur, sport, recreatie, vorming, informatie, criminaliteitspreventie en belangenbehartiging. Rond dit kader is een begeleidingsgroep geformeerd waarin de politie, de wijkwelzijnsinstelling en het wijkbureau zitting hebben. Vanuit de wijkwel-zijnsinstelling is een coördinator voor het Marokkaanse kader aangesteld.

Consequenties voor Criem

In alle genoemde overleggen is het Plan van Aanpak Criem besproken. In het algemeen is de reactie positief en is men blij dat er nieuwe impulsen worden gegeven om de problematiek van Marokkaanse jongeren aan te pakken.

Het belangrijkste resultaat van het overleg dat wij met de wijken voerden is, dat zowel in Kanaleneiland als in Zuilen, het Plan van Aanpak Criem is aangesloten op de bestaande structuur in de wijk.

In Kanaleneiland zal Criem als paraplu voor andere nieuwe projecten gaan fungeren. Een dergelijke bundeling moet omdat deze eveneens overwegend op de Marokkaanse doelgroep gericht zijn.

In Zuilen werkt Criem versterkend voor de bestaande aanpak en is het erop gericht om bestaande knelpunten op te lossen.

3 Gevraagde subsidie

Plan toegesneden op de situatie in de wijk

Het bestuur van Utrecht wil het Criem-project de functie geven van vliegwiel en ontwikkelaar. De Criem-aanpak moet een nieuwe impuls gegeven worden aan de aanpak van Marokkaanse jongeren. Dit is ook de reden om Criem een centrale plek geven in het wijkprogramma voor de jeugd. In vergelijking met onze oorspronkelijke aanvraag, is gedurende de voortschrijdende gesprekken met de Marokkaanse gemeenschap en met wijkfunctionarissen, het Plan van Aanpak Criem verder ontwikkeld. Daarbij geldt dat de invulling per wijk varieert. Dit komt omdat de lokale situatie verschilt. Overigens worden de gelden in de beide wijken wel in vergelijkbare terreinen ingezet (bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning, de voor- en vroegschoolse periode en het versterken van de rol van de Marokkaanse gemeenschap). Hiermee wordt in beide wijken ingezet op de beleidssporen van Criem.

In Kanaleneiland zal Criem aangesloten worden op een omvangrijk nieuw initiatief voor Individuele Trajectbegeleiding. Dit project zal overigens gebruik maken van de bestaande voorzieningen in de wijk, zowel wat betreft de instroom van jongeren als ook de begeleiding.

In Zuilen wordt vooral ingezet op de versterking van bestaande voorzieningen en het wegnemen van een aantal knelpunten ten aanzien van de Marokkaanse doelgroep.

Op basis van het voorgaande komen wij tot de volgende subsidie aanvraag in het kader van de landelijke aanpak Criem. In de beide bijlagen wordt per wijk aangegeven hoe de gelden zullen worden ingezet.

Inzet Kanaleneiland

Criem-gelden zullen worden aangewend ter versterking van het door de gemeente gefinancierde programma voor Individuele Trajectbegeleiding voor de komende 4 jaar. Dit betekent dat het programma nadrukkelijk op de Marokkaanse doelgroep wordt gericht.

Dit betekent voor de subsidie aanvraag Plan van Aanpak Kanaleneiland het volgende.

• Eigen budget Marokkaanse gemeenschap	f	200.000,-
• Communicatie met Marokkaanse gemeenschap		200.000,-
• Wijkprogrammamanagement inclusief overdraagbaarheid		200.000,-
• Ontwikkeling pakket voorschool		300.000,-
• Ontwikkeling pakket opvoedingsondersteuning		300.000,-
Totaal Kanaleneiland	f	1.200.000,-

Inzet Zuilen

In Zuilen wordt het Plan van Aanpak Criem direct ingezet om bestaande aanbod in de richting van de Marokkaanse doelgroep te versterken. De volgende gelden zijn daartoe benodigd.

• Voor- en vroegschools	f 360.000,-
• Ouderprojecten Marokkaanse ouders	220.000,-
• Opvoedingsondersteuning	210.000,-
• Voorkomen schooluitval	200.000,-
• Arbeidstoeleiding	100.000,-
• Eigen budget Marokkaanse Kader	150.000,-
Totaal Zuilen	f 1.240.000,-

Totaal subsidiebedrag

Het totaal van de gevraagde subsidie in het kader van de aanpak Criem voor de gemeente Utrecht over 2 jaar bedraagt f 2.440.000,-. In de nu voldoende bijlagen wordt uitgewerkt op welke wijze deze gelden in de beide wijken zullen worden ingezet.

Bijlage 1 Plan van Aanpak Criem Kanaleneiland

Aangezien het Plan van Aanpak Criem vooral beoogt aanvullend te werken en instellingen te openen voor de Marokkaanse doelgroep, geven we in vogelvlucht het aanbod voor jongeren (zowel regulier als in projecten) in Kanaleneiland. Leidraad voor de betrokken organisaties is de ketenbenadering. Tenslotte wordt ingegaan op enkele nieuwe initiatieven voor Marokkaanse jongeren waarmee in het kader van Criem afstemming plaats moet vinden. Vervolgens wordt aangegeven welke Criem-inzet benodigd is en hoe deze zal worden ingezet.

1 Het bestaande aanbod in Kanaleneiland

Opvoedingsondersteuning en ouderparticipatie

Op het terrein van opvoedingsondersteuning en ouderparticipatie zijn er een aantal initiatieven. Deze kenmerken zich echter door het feit dat de capaciteit vrij gering is. Bovendien is de deelname van Marokkaanse kinderen en ouders procentueel gezien te laag.

De wijkwelzijnsorganisatie organiseert een aantal activiteiten die met name gericht zijn op het verbeteren van de ouder-kind relatie en op ontwikkelingsstimulering bij kinderen. Hieronder valt het peuterspeelzaalwerk, dat in twee accommodaties in Kanaleneiland plaatsvindt (60 kinderen nemen deel) en de spelinlopen. Overigens worden de peuterspeelzalen nog niet goed bezocht door Marokkaanse kinderen. Hiernaast is de wijkwelzijnsorganisatie verantwoordelijk voor het aanbod en de organisatie vanuit het project 'Met ouders'. Het doel is opvoedingsondersteuning te bieden aan ouders met kinderen vanaf ongeveer 10 jaar. De doelgroep omvat met name de Marokkaanse ouders. De uitgangspunten van de Marokkaanse cultuur staan centraal. Er zijn aparte bijeenkomsten voor vaders en moeders.

Er is een kinderdagverblijf met ongeveer 60 plaatsen, waarvan ongeveer de helft Marokkaanse kinderen.

De basisscholen doen ook allerlei activiteiten op het terrein van opvoedingsondersteuning. Zo zijn er op verschillende scholen koffie-uurtjes. De Utrechtse GG en GD heeft op vrijwel alle basisscholen in Kanaleneiland de cursus 'Opvoeden zo' gegeven.

De wijkwelzijnsorganisatie heeft een project 'Vrouwen bezoeken vrouwen' waarbij geïsoleerde vrouwen uit de wijk worden bezocht door een medewerkster van het buurthuis.

Ook het 'Vrouwen Ontmoetingsproject', dat wordt gecoördineerd vanuit de Stichting Kerk en Buitenlanders, heeft 30 vrijwilligsters die ongeveer 40 Marokkaanse vrouwen die nergens anders komen, bezoeken.

School en werk

In Kanaleneiland hebben de basisscholen een zeer groot aantal allochtone leerlingen. De doorstroming naar het VWO en Havo is nog steeds veel kleiner dan die naar VBO en Mavo. Bovendien is er in tegenstelling tot vele andere gebieden, in deze wijk (nog) geen daling zichtbaar in de werkloosheid onder Marokkaanse jongeren.

Op met name de VBO/Mavo scholen vallen nogal wat kinderen uit en verlaten leerlingen de school zonder een kwalificatie. Dit ondanks de activiteiten van de afdeling Leerplicht, die erop zijn gericht om spijbelen en schooluitval terug te dringen. Ook zijn er nogal wat kinderen die alleen het laagste

niveau kunnen behalen. Voor deze groep is er nauwelijks toegang tot de legale arbeidsmarkt zonder aanvullende scholing. Deze jongeren worden ook onvoldoende bereikt met de huidige "sluitende aanpak" zoals die vanuit de WIW wordt nagestreefd.

Het Abstede College is in 1998 gestart met Centrum de Binnenloper. Dit geeft scholieren de mogelijkheid om stages lopen en praktijkervaring op te doen in de wijk.

Er is binnen Kanaleneiland op diverse plekken additionele werkgelegenheid gecreëerd. De wijkwelzijnsorganisatie heeft op diverse plekken Melkertfuncties opgezet, zoals toezichthouders.

Het project Autobaan is bedoeld om jongeren die nergens terecht kunnen en interesse hebben in auto's, een vrijetijdsbesteding te geven waarbinnen ze eventueel naar een Melkertfunctie of regulier werk kunnen doorgroeien.

Zowel op basisscholen in Kanaleneiland-Noord als in het voortgezet onderwijs is in het kader van School en Veiligheid de aanpak van veiligheid een belangrijk aandachtspunt.

Vrijetijdsbesteding

Op het terrein van vrijetijdsbesteding is een veelheid van organisaties actief. De wijkwelzijnsorganisatie heeft een breed aanbod aan activiteiten, zowel voor kinderen als jongeren tot ongeveer 18 jaar. Zij ziet de jeugd van 0-14 als haar grootste prioriteit. Zij beheert in Kanaleneiland twee speeltuinen waar kinderen van 4-13 jaar terecht kunnen. Er is een enorme behoefte aan een voorziening met spelen onder toezicht.

In de beide buurthuizen worden allerlei activiteiten aangeboden: het betreft recreatieve, creativiteitsbevorderende, educatieve activiteiten of sport.

Voor jongeren is er het Jongeren centrum Kanaleneiland. Hierbinnen is een beperkt aanbod van clubs, cursussen en vaardigheidsbevorderende activiteiten. De open opvang (sozen) zijn stopgezet vanwege onbeheersbare situaties voor het personeel.

De sportverenigingen in de wijk, en met name de voetbalverenigingen Utrecht en Zwaluwen vooruit, zien een enorme aanwas van allochtone jonge leden. Zij hebben onvoldoende kader om deze groep goed te begeleiden.

Voor de groep jongeren vanaf 18 jaar is sinds januari 1997 het jongerenpandje de Rijn geopend. Het is vooral een plek voor opvang. Een deel van de bezoekersgroep vertoont probleemgedrag en heeft verbindingen met het criminele circuit.

Daarnaast zijn er diverse en soms eenmalige activiteiten, zoals de naschoolse opvang in speeltuin Transwijk, de activiteiten van een sportjongerenwerker en Maasdrop en Kanaaldrop (sport-en spelinstuif met uitleen van materialen). Er zijn nauwelijks culturele activiteiten in de wijk.

Veiligheid

Als gevolg van haar extra inzet krijgt de politie meer en meer met jongeren overwegend van Marokkaanse herkomst te maken. Er zijn echter onvoldoende mogelijkheden in de wijk om deze jongeren een passend traject aan te bieden.

De politie speelt een belangrijke rol bij de signalering van probleemgedrag bij jongeren. Zij is één van de belangrijkste inbrengers van jongeren in de netwerken. De politie is tevens projectleider van het bestaande Marco Polo project. Een tiental (Marokkaanse) jongeren in de leeftijdsgroep van 15 tot 20 jaar die reeds meerdere politiecontacten hebben, heeft in het kader van dit project een toezichtsfunctie in de wijk.

De politie voert naast haar taken inzake overlast gevende jongeren ook preventieve taken. Hiertoe ontplooit ze tal van activiteiten. In het kader van 'kennen en gekend worden' houden wijkagenten spreekuur op verschil-

lenden scholen. Ook geeft ze voorlichting op scholen, 'CrimiNee' en 'Nee, bedankt!', met als doel kinderen en jongeren weerbaarder te maken tegen de sociale druk van andere kinderen.

Er zijn 'flexteams' ingesteld om in probleemwijken in samenwerking met alle partners tot een integrale aanpak van de problemen te komen. Het is de bedoeling de probleemaanpak dusdanig binnen de reguliere instanties op te zetten, dat bij het verdwijnen van het team na drie maanden de nieuwe aanpak in wijk blijft bestaan. Er is per 1 november 1998 een flexteam in Kanaleneiland ingezet.

Daarnaast participeert de politie in Keerpunt (Jongeren op Straat).

Op stedelijk niveau doet de politie Utrecht ook aan expertise-bevordering. In samenwerking met twee andere politiedistricten in het land, is de inter-regionale werkgroep Marokkaanse jongeren opgezet. Het doel van dit project is het kunnen beheersen van de Marokkaanse jeugdcriminaliteit op korte termijn en het ontwikkelen van structurele oplossingen op lange termijn.

Hulpaanbod

Kanaleneiland kent twee buurtnetwerken: netwerk 12- en netwerk 12+.

De netwerken hebben signaal-, doorverwijs- en bewaakfuncties ten opzichte van individueel jongeren. Alle deelnemers aan het netwerk kunnen jongeren inbrengen die zij met een probleem zijn tegengekomen. In het netwerk wordt informatie over de ingebrachte jongeren uitgewisseld en worden afspraken gemaakt over uit te voeren acties en de taakverdeling daarbij. In de netwerken worden de inspanningen van de deelnemende partners op elkaar afgestemd. Zo wordt bijvoorbeeld voorkomen dat de deelnemers gelijktijdig in dezelfde jongeren investeren.

In de buurtnetwerken is een groot deel van de kinderen die worden besproken van Marokkaanse achtergrond. Dit is niet verwonderlijk gezien de bevolkingssamenstelling.

Project Keerpunt (Jongeren op Straat) is voor de netwerken een belangrijke voorziening voor doorverwijzing. Keerpunt biedt jongeren die in aanraking zijn gekomen met de politie, een hulpverleningstraject aan. Het ambulante jongerenwerk en het opbouwwerk werken hierbij samen met de politie. Doel is om te voorkomen dat deze jongeren verder afglijden naar een criminele carrière.

In de praktijk heeft Keerpunt vooral te maken met Marokkaanse jongens. Meer dan 85% van de cliënten van Keerpunt zijn van Marokkaanse afkomst. Meisjes maken slechts 12,5% uit van de cliënten.

Het aanbod van het bureau jeugdzorg is niet wijkgericht georganiseerd. Bureau Jeugdzorg wordt vanuit de provincie aangestuurd en werkt voor de stad vanuit een stedelijk bureau. De drempel is hoog en de bekendheid onder allochtone bewoners laag. Ook bij bureau Jeugdzorg is een capaciteitsknelpunt, dat maakt dat er wachtlijsten zijn voor een aantal hulpverleningsvormen. Jongeren boven de 18 komen niet in aanmerking voor hulpverlening.

2 Nieuwe initiatieven en plannen

Niet alleen het Criem-project is een nieuwe voorziening voor Kanaleneiland. Er bestaan nog andere plannen die met name gericht zijn op allochtone (vooral Marokkaanse) jongeren en hun gezinssystemen. Het gaat daarbij om:

- het project Integratie Allochtone Jongeren,
- het stimuleringsproject arbeidstoeleiding Turkse en Marokkaanse jongeren,
- projecten voor Jeugd en Veiligheid, met daarbij de aanpak jeugdhulpverlening en jongeren op straat,
- het plan van aanpak Marokkaanse jongeren van de politie, met als belangrijke stap de inzet van extra wijkagenten.

Project Integratie Allochtone Jongeren

De bedoeling van dit project is dat iedere allochtone jongere die in aanraking komt met de politie een individuele trajectbegeleider (mentor) toegewezen krijgt. De mentor van IAJ maakt samen met de jongere, de ouders en andere betrokkenen een trajectplan waarin het te bereiken doel, rollen en taken van de betrokkenen, beschrijving van alle projectonderdelen en de fasering in de tijd is opgenomen.

De verschillende onderdelen van het projectplan worden bij de bestaande instellingen uitgevoerd. Hiertoe wordt overlegd met onder andere: de partners in dit project, Leerplicht, Onderwijs, Justitie, Raad voor de Kinderbescherming, Arbeidsvoorziening en Stichting Baan.

Het project richt zich op allochtone jongeren in de leeftijd van 0 tot 25 jaar. Gezien de problematiek in de wijk gaat men ervan uit dat de instroom voornamelijk uit Marokkaanse jongeren zal bestaan.

Met de nu beschikbare gelden kan worden voorzien in 5 mentoren, het project kan daarmee 25-50 jongeren op jaarbasis helpen. Naar alle waarschijnlijkheid is dit niet genoeg om alle jongeren die in aanraking komen met de politie in het project op te nemen.

Stimuleringsproject allochtone jongeren

Het Stimuleringsproject allochtone jongeren, gaat van start in Overvecht en Kanaleneiland. Doel van dit project is om in de projectperiode van drie jaar 120 jongeren naar scholing of, het liefst ongesubsidieerde, arbeid toe te leiden.

Risicjongeren hebben de prioriteit in het project. Criminele jongeren en drugsverslaafde jongeren mogen als ze gemotiveerd zijn ook meedoen, er moet dan wel eerst wat aan die problemen worden gedaan.

Plan politie

In het kader van het beleid Jeugd en Veiligheid verhoogt de politie het aantal wijkagenten van zes tot twaalf; twee wijkagenten krijgen het taakaccent jeugd. Op deze wijze zal de politie een beter zicht te krijgen op de jongeren in de wijk en haar signalerende functie in de netwerken te versterken. Daarnaast zal de politie het Parco Polo-team continueren en de aanpak Jongeren op Straat voortzetten. Dit betekent dat het hulpaanbod voor Marokkaanse jongeren toe zal moeten nemen.

Het Criem-project zal als paraplu gaan fungeren voor deze nieuwe projecten. De kennis en ervaring die met deze aanpak wordt opgedaan, zal beschikbaar worden gesteld aan deze voorzieningen. Daarmee wordt in Kanaleneiland extra invulling gegeven aan de ontwikkelingsfunctie van Criem.

3 Inzet Criem

In Kanaleneiland bestaat een enorme behoefte aan capaciteit voor individuele trajectbegeleiding. De Marokkaanse vertegenwoordigers geven aan behoefte te hebben aan een budget dat naar eigen inzicht ingezet kan worden voor de opzet en uitvoering van activiteiten die aansluiten bij de doelstellingen van Criem.

Vanuit de gelden IVP zal de gemeente zelf middelen vrijmaken voor Individuele Trajectbegeleiding in Kanaleneiland. Vanuit de investeringsmiddelen heeft de gemeente ten behoeve van het IVP-project Integratie Allochtone Jongeren ruimte gemaakt om 4 jaar lang in te zetten op individuele trajectbegeleiding.

Voor Kanaleneiland betekent dit dat de gemeente de volgende bedragen beschikbaar stelt:

- in 1999 f 630.000,-;
- in 2000 en in 2001 elk jaar f 1.300.000,-;
- in 2002 f 630.000,-.

In termen van aanpak betekent dit dat in Kanaleneiland het project Integratie Allochtone Jongeren zal worden opgestart. De voornaamste doelgroep dit project betreft overigens Marokkaanse jongeren.

Programmamanager Criem-aanpak

Door deze ontwikkeling krijgt de Criem-coördinator de functie van programmamanager voor de wijk. Hij of zij heeft de verantwoordelijkheid het aanbod in de wijk zo in te richten dat de Marokkaanse doelgroep optimaal gebruik kan maken van de aanwezige (en nieuwe) voorzieningen.

Dit betekent dat het op te stellen wijkprogramma, dat richtinggevend is voor de deelnemende organisaties, op resultaten gericht moet zijn en van voldoende kwaliteit. Bovendien moet de coördinator over voldoende middelen voor sturing beschikken, zodat de voorgestelde resultaten ook daadwerkelijk gehaald worden.

In Kanaleneiland zal een wijkprogrammamanager aangesteld worden. Belangrijke taak van deze manager is ook het bewaken van de algemene lijn van het project op stedelijk niveau en het realiseren van overdraagbaarheid naar andere wijken c.q. gebieden. Tijdens de projectperiode zal evaluatie en monitoring plaatsvinden waarover wordt gerapporteerd. Ook hierbij staat overdraagbaarheid voorop.

Criem-inzet

Voor programmamanagement is f 200.000,- nodig.

Eigen budget Marokkaanse gemeenschap

Voorts zal een budget beschikbaar gesteld worden aan de Marokkaanse gemeenschap. Deze gemeenschap heeft als probleemhouder het recht en de plicht om betrokken te zijn bij oplossingen.

Wij willen hieraan inhoud geven door de gemeenschap eigen verantwoordelijkheid te geven, vertaald in een budget. Uiteraard geldt dat rekenschap en verantwoording afgelegd zal moeten worden omtrent de besteding van de toegekende gelden. Er zal een gebruikelijke subsidieverhouding aangegaan worden met de betreffende rechtspersoon. Voor de besteding van de gelden zullen enkele voorwaarden vooraf worden opgesteld. Deze zijn overigens niet inhoudelijk, de gemeente wil geen directe bemoeienis met de aard van de bestedingen, dit is aan de Marokkaanse gemeenschap zelf. De wijkprogrammamanager is contactpersoon voor de Marokkaanse gemeenschap.

Criem-inzet

Voor een eigen budget van de Marokkaanse gemeenschap is f 200.000,- nodig.

Communicatie met de Marokkaanse gemeenschap

Een derde belangrijk onderdeel van de gevraagde subsidie betreft een budget voor communicatie met de Marokkaanse gemeenschap. Het is van groot belang dat niet alleen leidende sleutelfiguren betrokken worden bij de aanpak. Juist de 'man in de straat' moet weten wat er speelt in de wijk en moet invloed uit kunnen oefenen op de oplossingen. Hier komt het vlieg-wieleffect van de Criem-aanpak naar voren.

Het gaat om een onorthodoxe benadering van de doelgroep bijvoorbeeld via conferenties over de situatie, de plannen, de invulling van de plannen en de resultaten. Er zal aangesloten worden bij de beleving van de Marokkaanse groep. Daarnaast zal langs andere wegen dan tot nog toe vaak gebruikelijk contact gelegd worden met de Marokkaanse doelgroep.

Welke middelen daarbij worden ingezet, zal mede worden bepaald door het netwerk van Marokkaanse para-professionals dat in de wijk opgezet zal worden. Te denken valt aan audiocassettes (indien daaraan behoefte bestaat ook in de eigen taal) of aan videofilms. Het project zal zich daarbij in eerste instantie richten op jonge vaders en moeders en hun kinderen.

Voor dit netwerk paraprofessionals worden Marokkanen uitgenodigd met een middelbaar opleidingsniveau. Zij zullen gaan fungeren als coaches van de jongeren die in de projecten instromen.

Criem-inzet

Voor communicatie met de Marokkaanse gemeenschap is f 200.000,- nodig.

Voor- en vroegschool en opvoedingsondersteuning

Tenslotte gaan we in op de ontwikkelingsfunctie van het Plan van Aanpak Criem.

Vanuit het lokale onderwijsbeleid voor de voor- en vroegschoolse fase wordt momenteel in samenspraak met de partners in het veld gewerkt aan de invulling van een op de Utrechtse situatie afgestemd kernpakket ouderprojecten. Het is de bedoeling om gebruik makend van landelijk en lokaal ontwikkelde activiteiten (Stap-programma's, Boekenpret, Spel aan huis, Samenspel en de projecten Rugzak en Bijdehand) een kernpakket vast te stellen van activiteiten gericht op ouders en kinderen. Scholen en instellingen kunnen vervolgens kiezen uit dit kernpakket welke activiteit het beste aansluit bij de situatie op school en in de wijk.

Onder de verantwoordelijkheid van de GG&GD wordt op soortgelijke wijze invulling gegeven aan een kernpakket opvoedingsondersteuning. Ook hierbij wordt gebruik gemaakt van landelijk en lokaal ontwikkelde projecten en activiteiten, zoals Opvoeden Zo, Home Start en het Opvoedspreekuur. Een wezenlijk onderdeel van de beide kernpakketten is dat tevens geadviseerd wordt over de invulling van de vereiste sociale infrastructuur op wijk- en stedelijk niveau. Er wordt voor de wijken een pakket op maat ontworpen, waarbij de vraag bepalend is.

In het kader van het Plan van Aanpak Criem zal in samenspraak met de Marokkaanse doelgroep en uitgaande van de bestaande voorzieningen en activiteiten gericht gewerkt worden aan de totstandkoming van een dekkend en evenwichtig activiteitenaanbod. Het doel is het bereik onder Marokkaanse ouders te vergroten, met name onder risicogroepen. Zo moet de deelname aan peuterspeelzalen aanmerkelijk worden vergroot zodat bestaande achterstanden worden weggewerkt. Ook het (verbeterde) aanbod voor opvoedingsondersteuning moet, mede door de laagdrempeligheid, intensiever worden benut door de Marokkaanse doelgroep.

Daarnaast moet de rol van Marokkaanse ouders in de voor- en vroegschoolse fase worden vergroot, waartoe de vereiste infrastructuur zal worden aangepast. Daarbij moet gedacht worden aan gerichte inzet van partners in

de wijknetwerken 0 tot 12 jaar, de ontwikkeling van een netwerk van buurtmoeders en scholing voor (para)professionals van Marokkaanse herkomst. Met de aldus ontwikkelde methodieken en de tot stand gekomen sociale infrastructuur kan continuïteit en inbedding op de langere termijn worden gewaarborgd.

Criem-inzet

Voor de ontwikkeling van een pakket voorschool is f 300.000,- nodig. Eveneens f 300.000,- is nodig voor de ontwikkeling van een ouderpakket opvoedingsondersteuning.

Bijlage 2 Integraal wijkprogramma Utrecht Noordwest, Plan van Aanpak Criem

Algemeen

Utrecht Noordwest is onderverdeeld in een drietal subwijken waaronder Zuilen, Ondiep en Pijlsweerd. Van het totaal aantal inwoners van Utrecht Noordwest is 8,8% Marokkaans, in Zuilen ligt dat percentage op 10,5%. Wat betreft Noordwest als geheel valt 26,5% in de leeftijd van 0 tot 22 jaar, in Zuilen is het percentage 0 tot 22 jarigen 13,5%.

In Noordwest zijn 10 basisscholen, 3 scholen voor Speciaal Onderwijs en 2 scholen voor Voortgezet Onderwijs.

Utrecht Noordwest is een wijk waar naast het reguliere welzijnswerk met behulp van extra subsidies vanuit onder andere WJP en JEV de laatste jaren een aantal nieuwe projecten zijn ontwikkeld. Een aantal van deze projecten zijn na een of meerdere jaren extra financiering regulier gemaakt zoals De Bus, het sportjongerenwerk, Informatie & Advies en de meiden-contactfunctionaris.

Daarnaast lopen er momenteel nog een aantal projecten die in 1998 gesubsidieerd zijn vanuit Jeugd en Veiligheid, het Leefbaarheidsbudget en Integraal Veiligheid Plan. Deze projecten zijn gericht op 'outreachinge hulpverlening' en overlastbestrijding in de wijk.

1 De structuur in de wijk

Wijknetwerk 0-12

Naast de Wijkregiegroep en de in de subsidieaanvraag genoemde overleggen functioneert voor de gehele wijk Noordwest een wijknetwerk 0-12. Dit is een samenwerkingsverband tussen alle basisscholen, de welzijnsstichting, het Voortgezet Onderwijs en de bibliotheek in het kader van het Lokaal Onderwijsachterstandenbeleid. Het netwerk wordt gecoördineerd door de zo genaamde wijkcoördinatie, bestaande vertegenwoordiger van onderwijs en van welzijn.

Zowel de wijkregiegroep als het wijknetwerk 0-12 houden zich bezig met:

- platformfunctie;
- afstemming stedelijk beleid en de wijk situatie ten aanzien van ontwikkelings- en onderwijsachterstanden;
- bewaken voortgang van de aangesloten deelnetwerken (zoals buurtnetwerken jeugdhulpverlening, netwerk leesbevordering, samenwerkingsactiviteiten voor- en voerschools);
- signaleringsfunctie ten aanzien van zaken die relevant zijn voor de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren;
- makelaarsfunctie dat wil zeggen partijen bij elkaar brengen in de aanpak van gesignaleerde zaken;
- het beleid Jeugd en Veiligheid en Programma voor de Jeugd komen in de wijkregiegroep aan de orde.

Vanaf medio 1999 zal er een wijkregiegroep jeugd 0-23 gevormd worden waarin bovenstaande wijkregiegroep en wijknetwerk 0-12 vertegenwoordigd worden.

Wijkwerkgroep Verlengde Schooldag

In de wijk Noordwest nemen 3 scholen (met 5 locaties) deel aan de Verlengde Schooldag. Daarvan liggen 2 scholen in Zuilen (met 3 locaties). De activiteiten worden gecoördineerd door de wijkcoördinator, afkomstig uit welzijn. De werkgroep Verlengde Schooldag komt maandelijks bij elkaar om de voortgang van de activiteiten te bespreken en beleid te ontwikkelen ten aanzien van verbreding van de doelgroep.

Hulpverleningsnetwerken

De Noordwest zijn 6 hulpverleningsnetwerken: een netwerk 12+, een netwerk 17+ en vier buurtnetwerken 0-12. De coördinatie van deze netwerken wordt gedaan door de wijkwelzijnsinstelling.

Aan de buurtnetwerken 0-12 wordt deelgenomen door scholen voor primair onderwijs, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, kinder- en speeltuinwerk, thuiszorg (consultatiebureau), GG&GD (schoolarts), leerplicht, politie, maatschappelijk werk.

Aan het netwerk 12+ wordt deelgenomen door de politie, GG&GD, leerplicht, PPI, Bureau Jeugdzorg, de preventiewerkster van een V.O.-school en vanuit de wijkwelzijnsinstelling door de coach Marokkaanse ouders, de outreachend hulpverlener en het jongerenwerk.

Aan het netwerk 17+ wordt deelgenomen door de politie, de reclassering, Bureau Jeugdzorg, Openbaar Ministerie, de jongerenconsulent van Sociale Zaken en vanuit de wijkwelzijnsinstelling door de outreachend hulpverleners, de coach Marokkaanse ouders, de arbeidstoeleider en het jongerenwerk.

Taak en functie van de hulpverleningsnetwerken is:

- op basis van signaalbesprekingen komen tot afstemming dan wel het op gang zetten van hulpverlening aan kinderen/gezinnen in een problematische opvoedingssituatie en jongeren die (dreigen te) marginaliseren;
- het doen van voorstellen voor en beïnvloeden van preventieve activiteiten gericht op vaak voorkomende problemen, op basis van signalen die in het netwerk worden ingebracht.

2 Het bestaande aanbod

Voor- en vroegschools

In Noordwest wonen 1.918 0-3-jarigen en 877 4-5-jarigen; daarvan wonen 583 0-3-jarigen en 265 4-5-jarigen in Zuilen. Circa 20% van het aantal 0-5-jarigen is van Marokkaanse afkomst.

Er is een gedifferentieerd aanbod van activiteiten waarmee tegemoet wordt gekomen aan de wensen en mogelijkheden van de diverse doelgroepen.

Het aanbod wordt met name verzorgd door de wijkwelzijnsorganisatie:

- Hele en halve dagopvang (De Vlieger 47 hele dagopvangplaatsen en 7 halve dagopvangplaatsen; Jonas 47 hele dagopvangplaatsen en 21 halve dagopvangplaatsen).
- Peuterspeelzalen: in heel Noordwest zijn er 15 peuterspeelzaalgroepen verdeeld over 4 locaties die plaats bieden aan 180 kinderen die 2 dagdelen per week komen spelen. In Zuilen zijn dat er 9 (plaats voor 108 kinderen).
- Samenspelgroepen: in totaal 4 groepen, waarvan 3 in Zuilen. Elke groep biedt plaats aan 12 kinderen in de leeftijd tot 4 jaar. Kinderen bezoeken - samen met hun moeder- 1x per week gedurende 1,5 of 2 uur de activiteit. De samenspelgroepen zijn met name gestart voor de allochtone doelgroepen.
- Opstapje: er zijn vier buurtmoeders (2 Turks en 2 Marokkaans). Opstapje wordt ingezet op individuele Turkse en Marokkaanse gezinnen via thuisinstructie (de home-based variant waarbij 30 gezinnen worden bereikt); daarnaast op groepsinstructie ter versterking van bestaand aanbod via de centre-based variant (bereik: 30 gezinnen).

In oktober 1997 heeft de welzijnsorganisatie het bereik van het voorschoolse aanbod in kaart gebracht. In totaal woonden er toen 2.011 0-4-jarigen in Noordwest waarvan 348 (17.3%) Marokkaanse kinderen. Van het aantal Marokkaanse 0-4-jarigen maakt 37.9% gebruik van voorschools aanbod (dat zijn 132 kinderen). Een belangrijke opmerking bij deze cijfers: 41 van de 132 kinderen nemen deel aan de samenspelgroepen; dat is het minst intensieve aanbod.

Belangrijke beleidsuitgangspunten ten aanzien van voor- en vroegschoolse zijn:

- uitbreiding van het bereik met 15% van de doelgroepen uit het onderwijsachterstandenbeleid;
- kwaliteitsverbetering van het voorschools aanbod, waarbij kwaliteitsverbetering niet mag gaan ten koste van de capaciteit.
Hiervoor is door een werkgroep -bestaande uit scholen en welzijn- een plan ontwikkeld Vóór Vier! Concrete activiteiten die daarin worden voorgesteld en deels op de rail staan:
 - driejarigenopvang op basisscholen;
 - uitbreiding capaciteit Opstapje;
 - samenspelgroepen op basisscholen.

Knelpunten

- Achterblijven van de aanmeldingen van Marokkaanse gezinnen voor Opstapje onder andere omdat in de toeleiding onvoldoende tijd geïnvesteerd kan worden; enerzijds is het belangrijk om beter in kaart te brengen welke gezinnen in aanmerking komen voor Opstapje, anderzijds is een intensiever toeleidingstraject nodig via meerdere huisbezoeken.
- Opstapje (de home-based variant) wordt alleen aangeboden aan gezinnen die niet aan ander voorschools aanbod deelnemen. Deze keuze is gemaakt vanuit een zo efficiënte inzet van schaarse middelen. Er zijn echter Marokkaanse gezinnen die -alhoewel zij gebruik maken van samenspelactiviteiten of een speelzaal- veel baat zouden hebben van deelname aan Opstapje (mogelijk in een verkorte of ingedikte vorm). Dat is momenteel niet mogelijk, tenzij met verlies van capaciteit.
- Gebrek aan een geschikte uitvoeringslocatie in Zuilen Noord waar op de daar liggende basisschool veel Marokkaanse moeders aangeven behoefte te hebben aan een peuterspeelzaal op loopafstand.

Criem-inzet

Om de bestaande knelpunten met betrekking tot het voor- en vroegschoolse aanbod op te lossen en het bereik van Marokkaanse kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar te vergroten, is een bedrag van f 360.000,- nodig. Daaruit zullen de toeleidende activiteiten en de uitbreiding van de capaciteit van het voorschoolse aanbod betaald worden. De uitbreiding betekent de realisering van twee drie-jarigenvoorzieningen op basisscholen met veel Marokkaanse leerlingen waaronder de islamitische school in de wijk, de uitbreiding van het aantal samenspelgroepen en de realisering van een uitvoeringsplek voor voorschoolse activiteiten ten behoeve van Marokkaanse gezinnen in Zuilen-Noord.

Marokkaanse ouderprojecten

Versterking van het ontwikkelingsstimulerend en ondersteunend gedrag van ouders die gebruik maken van het voorschoolse aanbod willen wij bereiken door uitbreiding van het aantal Marokkaanse buurtmoeders om:

- de home-based variant van Opstapje uit te breiden naar de gezinnen die gebruik maken van samenspelactiviteiten;
- groepsinstructie te geven aan Marokkaanse moeders die al deelnemen aan een voorschools aanbod.

In overleg met de afdeling Lokaal Onderwijs Beleid, de GG&GD en Kanaleneiland zal het kernpakket ouderprojecten en het kernpakket opvoedingsondersteuning op de wijk worden toegesneden.

Criem-inzet

Voor de versterking van het ontwikkelingsstimulerend en onderwijsondersteunend gedrag van ouders is een bedrag van f 220.000,- nodig. Voorts zal een budget van f 150.000,- beschikbaar worden gesteld aan het Marokkaanse kader.

Opvoedingsondersteuning en ouderparticipatie

In de wijk ontbreekt het aan een sluitend en afgestemd aanbod ouderprojecten (gericht op het onderwijsondersteunend gedrag van ouders) en aan een pakket opvoedingsondersteuning. De Dienst Lokaal Onderwijsbeleid werkt momenteel aan de invulling van een kernpakket ouderprojecten. De GG&GD doet hetzelfde voor een pakket opvoedingsondersteuning. Het is de bedoeling dat Zuilen en Kanaleneiland twee pilotwijken worden ten aanzien van de invoering van deze twee typen ouderprojecten.

In navolging van het voorstel van de Dienst Lokaal Onderwijsbeleid zou het goed zijn om de diverse beleidsstromen te koppelen en op elkaar af te stemmen. De bijdrage vanuit Criem-middelen zou dan expliciet geïnvesteerd moeten worden op Marokkaanse ouders.

BSO +

In de wijk is een voorziening voor naschoolse opvang voor kinderen van de basisschoolleeftijd die vanwege opvoedings- en gedragsproblemen niet passen binnen de regulier naschoolse opvang. Aan de BSO + is extra begeleiding en hulpverlening toegevoegd, zowel voor kinderen als ouders.

Knelpunt

Het blijkt moeilijk om met name Marokkaanse ouders te motiveren tot deelname van hun kind indien dat geïndiceerd is. Daarom worden momenteel mogelijkheden onderzocht om de "plus" toe te voegen aan de reguliere naschoolse opvang om de drempel voor met name Marokkaanse kinderen te verlagen.

Coaching Marokkaanse ouders

In Noordwest is in 1997 het project coaching Marokkaanse ouders gestart. De doelstelling van het project is het terugdringen van marginalisering van jongeren door het coachen en begeleiden van de Marokkaanse ouders op het gebied van opvoeding. De coach Marokkaanse ouders werkt gekoppeld aan de hulpverleningsnetwerken 12+ en 17+. De vraag naar opvoedingsondersteuning door de coach vanuit de buurtnetwerken 0-12 is groot maar op dit moment door beperkte financiën niet mogelijk.

De coach Marokkaanse ouders begeleidt op jaarbasis 20 gezinnen, die doorverwezen worden vanuit de deelnemers aan de hulpverleningsnetwerken en rechtstreeks door de Raad voor de Kinderbescherming, de politie en V.O.-scholen.

Knelpunt

Te weinig naschoolse opvangvoorzieningen voor kinderen die dreigen te ontsporen of waar opvang een tijdelijke ontlasting betekent voor de gezins-situatie. Er is een naschoolse opvang, maar voor deze groep kinderen is de ouderbijdrage een probleem.

Geringe inzet van de coach Marokkaanse ouders voor gezinnen met kinderen van 0 tot 12 jaar.

Criem-inzet

Om de bestaande knelpunten met betrekking tot de opvoedingsondersteuning en ouderparticipatie op te lossen is een bedrag van f 210.000,- nodig. Dat is bedoeld voor extra opvoedingsondersteuning door een coach Marokkaanse ouders gekoppeld aan de buurtnetwerken 0-12 in Zuilen. Daarnaast zal ingezet worden op plus-plaatsen bij de naschoolse opvang die gereserveerd worden voor Marokkaanse kinderen in de basisschoolleeftijd die dreigen te ontsporen.

Voorkomen schooluitval

In Utrecht Noordwest liggen duidelijke en grote problemen op onderwijsgebied. Er is een grote groep jeugdigen die met een achterstand aan het basisonderwijs begint, het slecht doet op school en uiteindelijk voortijdig en zonder diploma de school verlaat. Aan deze leerlingen worden, als aanvulling op de thuissituatie, activiteiten aangeboden ter ondersteuning en begeleiding van jongeren in hun schoolloopbaan en (school)keuze-processen. Het aanbod is gericht op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en het optimaliseren van de schoolloopbaan.

- Het Delta-college (V.O.-onderwijs) biedt leerlingen drie middagen de mogelijkheid voor huiswerkbegeleiding.
- De wijkwelzijnsinstelling biedt op twee buurthuizen huiswerkbegeleiding aan basisschoolleerlingen in samenwerking met de basisscholen.
- De wijkwelzijnsinstelling biedt op een drietal buurthuizen huiswerkbegeleiding aan leerlingen van het voortgezet onderwijs.
- Middels projectactiviteiten worden Turkse en Marokkaanse meisjes in groep 7 en 8 en van 10 tot 14 jaar geadviseerd en gestimuleerd met betrekking tot school- en loopbaankeuze in het kader van de toekomstoriëntatie.

Criem-inzet

Om beter in te kunnen zetten op voorkomen schooluitval is een bedrag van f 200.000,- nodig. Dit bedrag wordt als volgt gebruikt:

- Uitbreiding huiswerkbegeleidingsmogelijkheden aan Marokkaanse kinderen van de basisschool (grote wens van ouders) door in samenwerking met het Marokkaans kader meer begeleiders in te zetten.
- Het ontwikkelen van een mentoraatsysteem. Doel is aan jeugdigen een volwassene toe te wijzen uit de eigen doelgroep met als inzet het volgen van de jeugdige en daar waar nodig intermediair te zijn tussen ouders/jeugdigen enerzijds en instanties als school, vrijetijdsaanbod, hulpverlening anderzijds. De mentoren zijn para-professionals uit de eigen doelgroep/gemeenschap.
- Uitbreiding van activiteiten op het gebied van de toekomstoriëntatie van Marokkaanse en turkse meisjes.

Vrijetijdsbesteding

Op het terrein van vrijetijdsbesteding voor jeugdigen bestaat er een breed aanbod in de wijk. Er zijn 5 buurthuizen, 4 speeltuinen, 3 steunpunten waar diverse activiteiten plaatsvinden op het gebied van recreatie, informatie en advies, sport en educatie.

Daarnaast vinden er vindplaatsgerichte activiteiten plaats zoals Suikerspin, Verlengde Schooldag, De Bus en ambulante jongerenwerk.

Arbeidstoeleiding

Een deel van de jongeren voltooit de schoolopleiding niet of de schoolopleiding biedt nauwelijks mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Waarbij ook de maatschappelijke positie en sociale vaardigheden onvoldoende zijn om een redelijke kans te hebben op de arbeidsmarkt. Uit de monitor jeugdproblematiek is naar voren gekomen dat de landelijke daling van de jeugdwerkloosheid voor delen van Utrecht Noordwest niet opgaat.

Om deze doelgroep een kans te bieden op de arbeidsmarkt is het project arbeidstoeleiding ontwikkeld. De arbeidstoeleider werkt nauw samen met het netwerk 17+, de Buurt Aanpak Geuzenwijk, het jongerenwerk, Sociale Zaken, Arbeidsvoorziening en Utrechtse Werkbedrijven. Doel is om jongeren die moeilijk bemiddelbaar zijn in een traject te brengen wat toeleidt naar arbeid (regulier/additioneel) of een opleiding.

De arbeidstoeleider begeleidt op jaarbasis 20 jongeren naar arbeid en/of scholing. Het percentage allochtonen is 50%.

Criem-inzet

Om het bereik van de Marokkaanse doelgroep te vergroten en om de harde kern jongeren te bereiken is extra inzet van de arbeidstoeleiding noodzakelijk. Hiervoor is een bedrag van f 100.000,- nodig.

Jeugdcriminaliteit

Om tot vermindering van de jeugdcriminaliteit te komen moet de problematiek breed aangepakt worden, zowel preventief als repressief. Dat betekent enerzijds in een zo vroeg mogelijk stadium problemen bij gezinnen en hun kinderen signaleren en aanpakken in de buurtnetwerken 0-12 en 12+ om te voorkomen dat jongeren in aanraking komen met de politie. Anderzijds moeten de trajecten voor jongeren die al politie- of justitiecontacten hebben verbeterd worden en is samenwerking van Stichting Welzijn Noord Utrecht, politie, Openbaar Ministerie, Bureau Jeugdzorg en Reclassering Nederland van wezenlijk belang.

De jeugdproblematiek in Utrecht Noord benaderd vanuit de ketenbenadering van Schuyt. Het aanbod is gericht op het gezin, de school, de beroepsvoorbereiding, het werk, werkloosheid, de maatschappij en de overgangen tussen de verschillende gebieden.

Preventief

Om de jeugdcriminaliteit terug te dringen is het noodzakelijk risico-jongeren en gezinnen in een zo vroeg mogelijk stadium de juiste ondersteuning te bieden. Daarvoor is de signalering en hulpverlening vanuit de buurtnetwerken 0-12 en het netwerk 12+ noodzakelijk. De netwerken 0-12 en 12+ zijn voorbeelden van de ketenbenadering van Schuyt, de gesignaleerde problematiek wordt door de verschillende deelnemers aan de netwerken in samenhang benaderd. De signalering gebeurt op meerdere plekken binnen welzijn zoals de peuterspeelzalen, de Buiten Schoolse Opvang en de kinderen jongerenwerkactiviteiten. De beroepskrachten op deze plekken zijn gericht op signalering van problemen bij de kinderen/jongeren.

De coördinatie van het netwerk 12+ en de deelname vanuit welzijn (jongerenwerk/kinderwerk/peuterwerk) wordt al een aantal jaren vanuit reguliere middelen betaald. De coördinatie van de buurtnetwerken 0-12 zal vanaf augustus 1999 ook regulier worden. De uitbreiding van de netwerken 0-12 en 12+ met outreachende hulpverleners kan niet vanuit reguliere middelen gefinancierd worden.

De rol van de outreachende hulpverleners in de netwerken is van groot belang. Door de komst van deze hulpverleners is de daadkracht van de netwerken vergroot. De signalen die nu worden ingebracht kunnen heel snel opgepakt worden door de outreachend hulpverleners. Vanuit het netwerk 12+ en de daaraan gekoppelde preventiewerkster wordt het aanbod voor de first-offenders verder ontwikkeld.

Terugdringen overlast van straatgroepen

Door de inzet van De Bus worden veel jongeren bereikt die voorheen slechts in geringe mate door het jongerenwerk bereikt werden. In totaal waren er bij aanvang in mei 1997 in Utrecht-Noord 24 jongerengroepen, dat wil zeggen groepen jongeren die zich herkenbaar op straat ophouden. We maken een onderscheid tussen drie soorten jongerengroepen (dit onder-

scheid in drie categorieën is mede op basis van de indeling in het rapport Montfrans gemaakt):

- 1 Jongeren die op een bepaalde plek bij elkaar staan.
- 2 Jongeren die in groepsverband zich schuldig maken aan intimidatie, verkeersagressie, vandalisme en alcoholmisbruik.
- 3 Jongeren die in groepsverband zich schuldig maken aan handel in drugs en wapens, overvallen begaan, banden hebben met de georganiseerde misdaad.

Het totaal aantal jongeren in groepen was toen tussen de 400 en 550. Het ging dan grofweg om 200 jongeren in categorie 1; tussen de 100 en 140 jongeren in categorie 2; tussen de 45 en 70 jongeren in categorie 3 en een honderdtal jongeren die zich begeven dwars door de drie categorieën heen. Samenvattend leidde dat tot de conclusie dat er tussen de 200 en 325 jongeren in de wijk zijn die op straat rondhangen en overlast veroorzaken voor omwonenden. Een groot aantal van die jongeren wordt door de reguliere inzet van De Bus niet bereikt. Om de overlast van die groepen te beperken is het belangrijk dat er snel wordt gereageerd op signalen, zowel door De Bus als door de politie. Als de verschillende groepen jongeren uit de anonimiteit gehaald worden doordat zij weten dat zij bekend zijn bij de ambulante werkers en de wijkagenten is dat vaak al een eerste stap in de richting van het terugdringen van de overlast. Het is in veel gevallen echter niet mogelijk om snel te reageren op signalen en contact te leggen met alle jongerengroepen op straat omdat zowel de politie als het jongerenwerk daar niet genoeg formatie-uren voor hebben.

Om toch meer grip te krijgen op de overlastproblematiek door jongerengroepen in Utrecht Noord is het noodzakelijk dat er goede contacten zijn met de verschillende jongerengroepen. Dat betekent dat zowel het jongerenwerk als de politie meer uren nodig hebben voor het contact leggen (en onderhouden) met die groepen en het correctief optreden tegen de groepen. Het jongerenwerk zal hiervoor een ambulant jongerenwerker voor 36 uur per week aanstellen en de politie twee politiefunctionarissen van 24 uur per week.

De aanpak van de overlast door jongerengroepen op straat heeft het afgelopen jaar een extra impuls gekregen door de inzet van het Asterix-team. Asterix heeft in de aanpak en benadering van de jongerengroepen gebruik gemaakt van de kennis en ervaring die was opgebouwd door het project Jongeren Op Straat (J.O.S.). Het werk van Asterix en Jongeren Op Straat is ook continu op elkaar afgestemd. Om datgene dat in 1998 is opgebouwd volgend jaar voort te kunnen zetten zonder de extra inzet van Asterix, willen wij bovenop de extra inzet vanuit J.O.S., deze werkwijze ook regulier zoveel mogelijk inbedden door een nauwe samenwerking tussen politie en jongerenwerk.

Marginalisering individuele jongeren terugdringen

De drie soorten jongerengroepen vergen een specifieke aanpak. Om de uiteenlopende problemen van de jongerengroepen goed aan te kunnen pakken is er behoefte aan verschillende vormen van hulpverlening. De outreachende hulp vanuit het netwerk 12+ is 'te licht' voor de meerderheid van de jongeren uit bovenstaande jongerengroepen. Die jongeren zijn meer gebaat bij een 'zwaarder' netwerk waaraan de politie, het openbaar ministerie, Bureau Jeugdzorg (Hulp en Steun+), Reclassering (Stelselmatige Daderaanpak) en het jongerenwerk deelnemen. Bij dit netwerk J.O.S. ligt de nadruk niet op preventie maar zijn correctie, dwang en ondersteuning de pijlers. Het netwerk J.O.S. is in mei 1997 van start gegaan en is na bijna anderhalf jaar een groot succes. De verschillende deelnemers aan het netwerk zijn van mening dat door het netwerk eindelijk een passend traject uitgezet kan worden voor zogenaamde harde kern jongeren. Door de combinatie outreachende hulpverlening, jongerenwerk, politie en justitiële partners is het mogelijk jongeren een passend traject aan te bieden met een 'stok

achter de deur'. Dat betekent dat het een (soms vrijwillig) traject is wat toch niet geheel vrijblijvend is, waardoor jongeren niet alleen aangesproken kunnen worden op gemaakte afspraken richting bijvoorbeeld arbeid, maar ook op hun gedrag op straat in de wijk.

De problematieken van de individuele jongeren uit de categorieën 2 en 3 liggen op meerdere gebieden en vergen een langdurige integrale aanpak. Die aanpak wordt geboden door een outreachend jeugdhulpverlener van Stichting Welzijn Noord Utrecht die zich bezighoudt met langdurige procesmatige hulpverlening en daarnaast ook door een reclasseringsmedewerker die het project Stelselmatige Dader Aanpak uitvoert in de wijk.

De Veilige School

In het kader van 'de veilige school' wordt samengewerkt tussen een V.O.-school, de politie en de wijkwelzijnsinstelling. Het doel is het bereiken van een veilig leefklimaat in en rond de school. Een van de activiteiten in dit kader is het draaien van een spreekuur op school door een Marokkaanse wijkagent.

Asterix

De komst van Asterix heeft een extra impuls gegeven aan een aantal ontwikkelingen en nieuwe projecten zoals Jongeren op Straat, de arbeidstoeleiding voor moeilijk bemiddelbare jongeren en het project Coaching Marokkaanse ouders. Ook heeft de inzet van Asterix eraan bijgedragen dat samenwerkingrelaties met externe partners verstevigd zijn.

De druk die vanuit Asterix werd uitgeoefend om de normen in de wijk weer te herstellen heeft bij welzijn op verschillende onderdelen extra werkdruk veroorzaakt. Dit is deels regulier en deels door urenuitbreiding op verschillende onderdelen gefinancierd vanuit IVP opgelost.